

naast elkander op het doek te plaatsen, in den vorm van zeer kleine stippels in plaats van ze eerst op het palet te vermengen en ze daarna op het doek uit te strijken. Zóó trachtten deze schilders, waartoe behooren Claude Monet, Pissarro, Sisley e. a., een grootere luminositeit in hun schilderijen te verkrijgen, een licht uit te drukken dat de natuurlijke schittering, het vibreeren der kleuren buiten, meer nabij kwam. Merkwaardig is dit streven, en de schilders die van nature een fijn gevoel voor kleur hadden, zooals Toorop, bereikten er zeer mooie effecten mede.

Ik herinner mij levendig op het eenvoudig atelier van Toorop in de Rue van Eyck zijn eerste, blank-harmonieuze proeven in dit genre gezien te hebben.

Ten einde zich rustig aan deze studie te kunnen wijden vertrok hij voor een tijd naar Linmouth in Devonshire. De eerste werken die hij hier buiten maakte, meende hij door de tegenstelling van zuiver, onverdeeld geel, blauw, groen en rood zeer sterk van kleur te maken; verwonderd was hij toen hij die integendeel zeer blank en teêr van toon bevond. Een der mooiste, de *Baay van Linmouth* is in het bezit van den heer Cordeweener te Brussel. Zóó maakte hij ook de *Schemeravond-idylle*, in de collectie E. Picard, die ook nog vele aquarellen van hem telt, en *Broek in Waterland*, gemaakt na een korte reis door Holland, in gezelschap van Emile Verhaeren. Ook twee pendants *Voor- en Na de Werkstaking*, werken waarvoor hij gedurende „grèves” een paar maanden in de sombere omstreken van Charleroi ging werken. Het laatste dezer schilderijen is in de collectie Titsingh in den Haag, die een zeer fraaie collectie van Hollandsche kunst en ook vele teekeningen en aquarellen van Toorop bezit, terwijl het eerste zich bevindt in een voor werken van Toorop speciaal ingerichte kamer bij den heer Hidde Nijland te Dordrecht, waar de meesten geplaatst zijn tegen een geelachtige zijden-stof als achtergrond, terwijl de kleur van het ameublement sonoor groen is.

Na zich geruimen tijd verdiept te hebben in de studie der origineele kleuren met behulp van den bekwamen Jean Blox ging hij tijdelijk naar Holland om de tentoonstelling van oude kunst in Pulchri Studio te zien, waar hij opmerkte in verband met zijn jongste studies, dat onze Delftsche Vermeer het begrip van complementaire kleuren van nature gevoeld heeft. Dit bleek hem uit het meisjeskopje uit de collectie Des Tombes, waarvan de gele hoofddoek een complementaire kleur is van het blauwe lijfje en daardoor de vleeschtoon zoo schoon doet worden.

Trouwens in het bekende stadsgezicht (Delft) van Vermeer in het Maurits-huis heeft deze geniale schilder reeds bij intuïtie het zoogenaamde stippelen gedeeltelijk toegepast: immers in de boomen, huizen en schuiten heeft hij afzonderlijke hoopjes geel, wit, blauw, rood naast elkander, onvermengd geplaatst, ten einde meer kracht van kleur en licht, ten einde meer vibratie te verkrijgen.

Na dit uitstapje ontstonden in een andere factuur de bekende werken *Melancholie*, *Sacred-home* en *Orgelklanken*, gedurende de jaren '88 en '89.

Sinds reeds geruimen tijd dacht Toorop erover een tentoonstelling van de XX in Holland te organiseeren. Dit gelukte hem nu in de zaal van het